

Datum
2023-11-14
Vår referens
Helene Roslund
Strateg
Helene.Roslund@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Remiss angående Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport FSKF-2023-11833

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 14 oktober 2020 att inrätta en tillväxtkommission för ett inkluderande och hållbart Malmö. Tillväxtkommissionen presenterar i rapporten rekommendationer och åtgärdsförslag för att åstadkomma en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö. Det handlar om insatser inom Näringsliv och entreprenörskap, Arbetsmarknad, Utbildning, Kommunal verksamhet och organisation samt frågor relaterade till Köpenhamn/Danmark och norra Tyskland. Tillväxtkommissionen ser åtgärder inom dessa områden som centrala för att stärka förutsättningarna för en mer inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö.

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Kommunstyrelsen §173 Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport STK-2023-602
- Malmö en stad två berättelser - Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö Slutrapport maj 2023
- Protokollsutdrag Kommunstyrelsen §173 Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport STK-2023-602
- Förslag till yttrande över Remiss angående remiss från Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö, Slutrapport maj 2023
- G-Tjänsteskrivelse Förskolenämnden 231122 Remiss angående remiss från Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö, Slutrapport maj 2023

Beslutsplanering

Ordförandeberedning FSKN 2023-11-13
Förskolenämnden 2023-11-22

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2020 att inrätta en tillväxtkommission för ett inkluderande och hållbart Malmö. I slutrapporten lämnas rekommendationer och åtgärdsförslag inom områden som kommissionen bedömer vara mest relevanta vad gäller Malmö huvudslagliga problem, utmaningar och möjligheter utifrån perspektivet inkluderande och hållbar tillväxt. Det handlar om insatser inom *Näringsliv och entreprenörskap*, *Arbetsmarknad*, *Utbildning*, *Kommunal verksamhet och organisation* samt *Köpenhamn/Danmark och norra Tyskland*. Tillväxtkommissionen ser åtgärder inom dessa områden som centrala för att stärka förutsättningarna för en mer inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö.

Totalt har elva kunskapsunderlagsrapporter tagits fram på uppdrag av kommissionen inom bland annat områdena arbetsmarknad, utbildning, civilsamhälle, integration, organisation och Malmö-Köpenhamn. Två av rapporterna har författats av tillväxtkommissionärer, medan övriga har skrivits av externa forskare verksamma vid olika lärosäten. Kunskapsunderlagsrapporterna utgör självständiga underlag. I slutrapporten har det varit helhetsbilden, baserad på dels kunskapsunderlagsrapporterna dels andra relevanta rapporter och analyser samt dialog med olika aktörer, som har styrts vad Tillväxtkommissionen anser vara mest angeläget att föreslå för att åstadkomma en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö.

Tillväxtkommissionen har bestått av 14 kommissionärer och dess sammansättning har varit forskare, experter och praktiker inom bland annat företagande och entreprenörskap, innovation, arbetsmarknad, utbildning och klimat. Kommissionärerna har representerat en bredd av olika forskningsinriktningar och organisationer. Till Tillväxtkommissionen har ett sekretariat varit kopplat. Utöver Tillväxtkommissionens nära dialog med rapportförfattarna till kunskapsunderlagsrapporterna har kommissionen även bjudit in andra forskare för föredrag och diskussion. Samverkan med Malmö stads förvaltningar har genomförts såväl för att förankra arbetet som för att ta del av befintlig kunskap och erfarenheter i organisationen.

För att göra arbetet operativt har Tillväxtkommissionen utgått från aspekter av inkluderande tillväxt och fokuserat på områden där kommissionen ser störst potential för åtgärder som (i) främjar fortsatt tillväxt och (ii) bidrar till att den blir inkluderande och hållbar.

Här nedan beskrivs i korthet slutrapportens innehåll. Här anges också angående vilka förslag som förskolenämnden föreslås yttra sig över.

1 Inledning

Målet med Tillväxtkommissionens arbete är att ge kommunstyrelsen i Malmö ett analytiskt och vetenskapligt grundat underlag med förslag för att på medellång och lång sikt förbättra stadens förutsättningar för en inkluderande och hållbar tillväxt. Tillväxtkommissionen har fokuserat sitt arbete framför allt på den ekonomiska dimensionen av en inkluderande och hållbar tillväxt.

Inkluderande tillväxt handlar om ett mål om en tillväxt som bidrar till sysselsättning och förbättrade levnadsvillkor för alla människor i samhället. Hur tillväxten är distribuerad är följaktligen en viktig aspekt i inkluderande tillväxt, men det handlar inte om fördelningspolitik via skatter och annan omfördelning. I stället handlar det om inkludering på så sätt att fler människor (i alla delar av samhället) kan bli delaktiga i tillväxten genom sysselsättning eller företagande, och därmed ta del av tillväxtens vinster. Kommissionen betonar att det inte finns något enskilt ”alexanderhugg” – det som behövs är en bred palett av åtgärder.

1.5 En stad, två berättelser: Näringslivet går bra men en stor del av Malmöborna är inte med i utvecklingen

Malmö är enligt slutrapporten en stad med två berättelser. Den ena berättelsen handlar om omställning från industristad till plattform för kunskapsintensivt och teknikdrivet företagande, om utvecklingsmöjligheter och det unika geografiska läget med närheten till Köpenhamn och den europeiska kontinenten. Den andra berättelsen handlar om ihållande arbetslöshet, utanförskap och segregation. På det viset är Malmö en kombination av ytterligheter i Sverige. Malmös största utmaning är att inte låta stadens två berättelser utvecklas till två parallella verkligheter utan att konsolidera berättelserna. Det privata näringslivet i Malmö har vuxit med hela 62 procent, vilket är 10 procentenheter mer än i Stockholm och Göteborg. Utvecklingen tog särskilt fart efter år 2000 då Öresundsbron var färdigställd. Malmös arbetslöshet är strukturellt hög och har flera gånger varit högst i landet under senare år.

I mars 2023 var arbetslösheten 11,8 procent. Detta kan jämföras med en arbetslöshetssiffra på 6,4 procent i Sverige som helhet, 6 procent i Stockholm och 6,9 procent i Göteborg. Malmö har låg andel förvärvsarbetande och många Malmöbor är arbetslösa under långa perioder. Arbetslösheten i Köpenhamn är drygt 2 procent.

En stor del av Malmös befolkning är inte rustad för det näringsliv som vuxit fram i Malmö. Efter Bulgarien och Nederländerna är Sverige det land i Europa med störst skillnad i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda. Malmö kan inte förlita sig på att tillväxten i den kunskaps- och teknikintensiva delen av ekonomin löser Malmös problem med hög arbetslöshet och högt utanförskap. Andelen högkvalificerade jobb ökar samtidigt som andelen medelkvalificerade jobb minskar. Malmö sticker ut genom att även andelen lågkvalificerade jobb minskar.

I slutrapporten anges att tillgång till attraktiva bostäder, förskolor, skolor och internationella skolor av hög kvalitet, utbud av kultur och nöjen, ett diversifierat och brett utbud av tjänster och serviceverksamhet riktade till hushåll samt goda kommunikationer och pendlingsmöjligheter till en bredare lokal arbetsmarknad är exempel på faktorer som tillsammans bidrar till att bygga en stads attraktivitet gentemot individer, hushåll, och företag.

Förskolenämnden föreslås yttra sig i huvudsak i de avseenden det berör förskolan, de yngsta barnens uppväxtvillkor samt förskolenämndens och förskoleförvaltningens arbete.

2 Områden och åtgärdsförslag

2.1 Näringsliv och entreprenörskap

Avsnittet berör åtgärder som stärker förutsättningarna för tillväxt i alla delar av näringslivet i Malmö. Det inbegriper entreprenörskap och entreprenörskapets roll i Malmös fortsatta tillväxt, samt förutsättningarna för att en större andel av Malmöborna kan bli självförsörjande genom företagande. Åtgärdsförslagen inom detta område omfattar bland annat företagsklimat, förutsättningar för soloföretagande, regional samverkan i etableringsfrågor, pendlingsmöjligheter samt tillgång till riskkapital.

2.1.15 Åtgärdsförslag – näringsliv och entreprenörskap

- Arbeta med kontinuerlig kartläggning och analys av ramvillkor för hela näringslivet.
- Arbeta för flexibla detaljplaner och mångfald i användning av byggnader och lokaler.
- Fortsätt arbetet med att förbättra det lokala företagsklimatet och förenkla regelverk.
- Verka på nationell nivå för att Malmö stad får införa en soloföretagsreform med schablonbeskattning och enkla regelverk som ett policyexperiment.
- Utred förutsättningar för Malmö som experimentzon för arbetsmarknadsreformer.
- Arbeta för regional samverkan i etableringsfrågor i kombination med riktade insatser för att underlätta pendling.
- **Arbeta för att underlätta för pendling till andra städer och mellan stadens olika delar.**
- **Verka för fler internationella skolor.**
- Initiera nätverk av HR-personal i sydvästra Skåne och Köpenhamn.
- Initiera ett gränsregionalt investerarnätverk.
- Ta initiativ för att etablera en engelskspråkig nyhetsajt med fokus på den bredare regionen.
- Utred möjligheten att etablera en testbädd och demonstrationsmiljö i Malmö.

Förskolenämnden föreslås yttra sig gällande de i fetstil markerade åtgärdsförslagen ovan.

2.2 Köpenhamn/Danmark och norra Tyskland

Avsnittet adresserar förutsättningar som är unika för Malmö – Malmös geografiska läge med en fast förbindelse till Köpenhamn och i förlängningen norra Tyskland tack vare tunneln under Fehrman-Bält. Inom detta område har kommissionen tagit upp frågor och utvecklat åtgärdsförslag som handlar om Malmö som en del av en integrerad arbetsmarknadsregion med Köpenhamn, näringslivsutveckling och gränsöverskridande klusterbildning, Malmö och den bredare Malmö-Lundregionens attraktivitet för investeringar och företagsetableringar samt framtida möjligheter tack vare Fehmarn Bält-förbindelsen och en möjlig Öresundsmetro.

2.2.11 Åtgärdsförslag Köpenhamn, Danmark och norra Tyskland

- Malmö bör stärka sin roll som regional tillväxtmotor och leda samverkan med Köpenhamn
- Verka för dansk representation i styrelser.
- Nationell påverkan i gränsregionala frågor.
- Främja användning och förbättring av det befintliga stödsystemet.
- Verka för avskaffande av gränskontroller.
- Verka för en revidering av gällande avtal inom skatte- och socialförsäkringsområdena
- Verka för att möjliggöra för medborgare från länder utanför EU att få tillstånd att arbeta på andra sidan Öresund
- Verka för en anpassning av pendlingskostnaden över Öresund
- Verka för att förbättra tågtrafiken över Öresund
- Verka för en förbättrad transportinfrastruktur
- Ta fram en strategi för att realisera Malmö och Malmö-Lunds potential i den framtida regionförstoringen

Förskolenämnden föreslås att inte yttra sig gällande åtgärdsförslagen under denna rubrik.

2.3 Arbetsmarknad

Avsnittet är inriktat på flera olika åtgärder som Malmö stad kan vidta för att förbättra Malmöbornas möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Det handlar om matchningsinsatser, förmedling av jobb, kommunala arbetsmarknadsanställningar, satsningar på kombinationsinsatser (språkträning i kombination med arbetsträning) samt arbete med att stärka förutsättningarna för policylärande så att Malmö stad över tid får ökad kunskap om vilka insatser som faktiskt fungerar.

2.3.9 Åtgärdsförslag – arbetsmarknad

- Verka för en aktiv och långsiktig statlig arbetsmarknadspolitik
- Förmedling av danska jobb i Malmö
- Ökat fokus på matchningsinsatser inom ramen för kommunens arbete med arbetslösa
- Säkerställ att de kommunala arbetsmarknadsanställningarna i större utsträckning utgörs av ordinarie arbetsuppgifter utförda på ordinarie arbetsplatser
- Säkerställ att inskrivna på den kommunala arbetsmarknadsavdelningen hänvisas till den utbildningsform som bäst passar deras förutsättningar.
- **Ökat fokus på kombinationsinsatser, där språkträning kombineras med andra insatser.**
- **Malmö stad bör arbeta för att fler utrikes födda kvinnor kommer i arbete.**
- Möjliggör kunskapsuppbyggande genom försöksverksamheter

Förskolenämnden föreslås yttra sig gällande de i fetstil markerade åtgärdsförslagen ovan.

2.4 Utbildning

Avsnittet omfattar åtgärder som Malmö stad kan vidta för att rusta Malmöbor för såväl arbete som företagande. Det handlar om tidiga insatser i skolan, arbete med studie- och yrkesvägledning, möjligheter till arbetslivskunskap, arbetsförlagt lärande (APL) samt yrkesutbildning. (Dessa förslag kan placeras inom området ”investera i människor och platser som hamnat på efterkälken och arbeta för lika möjligheter”.)

2.4.7 Åtgärdsförslag utbildning

- **Säkerställ framtagandet och uppföljningen av individuella studieplaner och särskilda åtgärdsplaner**
- **Säkerställ att resursfördelningen inom grundskola och gymnasieskola återspeglar skolans kompensatoriska uppdrag**
- Övergripande mål i Malmö att alla unga ska påbörja och fullfölja gymnasieskolan
- Stärk studie- och yrkesvägledningen för att förbättra matchningen mellan elevers utbildningsval och kompetensbehoven på arbetsmarknaden
- Verka för att särskild undervisningstid ska avsättas för arbetslivskunskap i grundskolan
- Bredda ungdomars valkompetens och motverka val baserade på könsstereotypa uppfattningar genom användning av förebilder
- Rikta studie- och yrkesvägledningen till både elever och föräldrar
- **Organisera en styrgrupp med representanter från arbetslivet för att verka för att utbudet av utbildningar inom gymnasieskolan återspeglar arbetsmarknadens behov**
- Erbjud fler unga i gymnasieåldern möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande (APL) i kombination med teoretiska studier i individuellt anpassade former
- **Säkerställ tillgången på arbetsplatsförlagt lärande inom ramen för den kommunala gymnasieskolans yrkesprogram och Yrkesvux**
- Inrätta en funktion med ett övergripande ansvar som lärlingssamordnare för gymnasieskolorna
- Utred möjligheten att etablera lärcenter
- Stärk privata och offentliga verksamheters intresse för att medverka i yrkesutbildning på lokal och regional nivå via ett delat finansieringsansvar
- Utvärdera hur väl SFI fungerar

Förskolenämnden föreslås yttra sig gällande de i fetstil ovan markerade åtgärdsförslagen:

Därutöver föreslås att resonemanget vid delavsnittet 2.4.6. ”Tidiga insatser för barn i förskolan och grundskolan” kommenteras.

2.5 Kommunal verksamhet och organisation

Avsnittet riktar sig till olika delar av kommunens arbete. Inom detta område lyfter Tillväxtkommissionen kommunens arbete med övergripande strategier, framtidsvision, samverkan över förvaltningsgränser, processer för utvärderingar, samt arbete med upphandling som ett sätt att

främja innovation och hållbarhet. Kommissionen påtalar även hur Malmö stad kan arbeta för att stärka förutsättningarna för civilsamhällets aktörer och tillika hur Malmö stad, via det kommunala bostadsbolaget MKB, kan stärka arbetet med att motverka socio-ekonomisk segregation.

Åtgärdsförslag kommunal verksamhet och organisation

- Ta fram en gemensam framtidsbild för Malmö
- **Utveckla samverkan över förvaltningsgränserna inom Malmö stad**
- **Följ upp och utvärdera kommunala insatser**
- Öka omfattningen av funktionsupphandling inom Malmö stad, för att främja innovation och hållbarhet
- Utred möjligheten att teckna sociala överenskommelser mellan Malmö stad och näringslivsaktörer i Malmö
- **Stärk ramvillkoren för civilsamhällesaktörer i Malmö**
- Inför en prioritering i uthyrning av hyresrätter i socio-ekonomiskt svaga områden

Förskolenämnden föreslås yttra sig gällande de i fetstil markerade åtgärdsförslagen ovan.

Ärendet

Linda Abrahamsson Avdelningschef

Serene Rosberg Förvaltningschef